

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám

: Telefonszám: József 67 :

Megjelenik minden pénteken

SZERKESZTI

RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon: Ausztriában:

Félévre . . 150 K Félévre . . 250 K

Egész évre 300 „ Egész évre 500 „

Egy szám ára Ausztriában 10 korona

AVÉKA ALÓL

JÓZAN SZÓT HALLANI akkor is jólesik, ha az történetesen messziről jön is... Ma már hála Istennek idehaza is mind gyakrabban megesik az emberrel az ilyesmi, de azért feszült figyelemmel kell az európai „mentális“-t is szemügyre venni, mert — nem lehet tagadni — súlyosan függünk attól az akarattól, amely még mindig a győztesek jogán kíván diktálni. A győztesek jogán diktálnak még ma is, amikor régen tisztában lehetnének vele, hogy amíg a legyőzöttek gazdaságilag talpra nem állottak, addig a győztesek gazdasági rekonstrukciója is hiu ábránd. Valahogy ez a józanabb angolok többnyire tisztán látó Derby lordjának szavaiban, amikor kijelentette, hogy Anglia kereskedelmének szüksége van erős Németországra. Igazán nem nehéz a Derby lord fejével gondolkodni és igent adni neki, hogy ameddig Németország nem lesz megint hatalmas kereskedő nemzet, addig az angol piacok és az angol kereskedelem ezt megsínylik. Németországnak ugyanezt a szerepét szerintünk idébb keletre mindenesetre Magyarország tölti be. Az államok, népek egymásra utaltságának régi alapigazsága pedig szintén épen annyira ilyen Magyarország, mint Németország esetében. A szomszéd államok, amelyek tele vannak a mindent megevés és mindent megemésztés ambíciójával, nem veszik még észre, hogy Magyarország nélkül ők is bénák és sánták. Sajnos, úgy látszik, a cseh föld nem terem Derby lordokat.

*

A FORGALMI ADÓRÓL nyilatkozik igen különös helyreigazító módon Teleszky János ny. pénzügyminiszter, a Pénzügyi Tanács elnöke és kijelenti, hogy véleménye szerint minden adó nem célszerűbb és kívánatosabb, mint a bankóprás. Sajnos, mi előttünk igen közletről áll Ausztria szomorú példája, amely nem is rikitóan, de már ordítóan mutatja, hogy mivé tud tenni a bankóprás egy országot. Mi azonban teljes tisztelettel hangoztatjuk, hogy Ausztriát nem a bankóprás, hanem a politika züllesztette oda, ahol van, Teleszkyt mi százszor jobban tiszteljük, mint Ereki Károlyt, ebben a kérdésben mégis alighanem Ereki véleményéhez vagyunk közelebb, mert a közgazdasági élet fellendítését mi másként ma elképzelni sem tudjuk, mint a bankóprás mérsékelését, a szükségletek által megokolt megindulásától. Ne felejtjük el, hogy a Teleszky-féle óvatosságra, a Teleszky-féle konzervativizmusra egyszer már nagyon ráfizettünk, amikor a háboru alatt eltiltott minden építkezést. Eltiltotta akkor, amikor pénz volt, munkás volt, nyersanyag volt. Ennyire nem mehet az építő konzervativizmus. Ezért kárhozzatjuk mi megint Teleszky rideg elzárkózását a bankóprás feltétlenül szükséges megindításával szemben. Igazat adunk azonban annak a semmi néven nevezendő vitát ki nem bíró megállapításának, hogy el kell jönnie az egész adórendszer intenzív kiépítésének, még pedig abban az irányban, hogy minden termelési ág méltányosan vegye ki a részét a közterhek viseléséből. Igenis igaz van Teleszkynek, mert azután a pénzügyi politika után, amelyet itt két esztendő óta folytatnak, végre fel kell ébredni. Pénzügyminiszterek jöttek, pénzügyminiszte-

rek mentek, de az agrárius társadalomhoz nem merték hozzányulni az operáló késsel. Nem merete ezt megeselekedni Hegedüs Loránt sem, aki pedig minden problémát Erdélyországi alapon akart megoldani. Egy osztálytudatos politikai front állta utját minden egészséges kialakulásnak. Az agráriusok ugyan kezökben tartják a hegemoniát, de nem méltó ahhoz az osztályhoz, hogy másoknak a bőrét huzzák le akkor, amikor a saját bőrüket lehetőleg, sőt bizonyosan megkímélik. Ha Teleszkyt nem tartjuk is csalhatatlan prófétának, de abban bizonyosan igaza van, hogy minden termelési ág méltányosan vegye ki a részét a közterhek viseléséből. *Vajjon melyik az, amely eddig nem tette meg?*

*

DRÁGASÁGI HULLÁMOT jósol *A Pénzvilág* mai számában Kállay Tibor pénzügyminiszter. Mi igazán nem vagyunk hívei a drágasági hullámoknak, amelyeknek pedig sokan le szokták szakítani a virágát; de tisztelettel hajolunk meg a miniszter ur őszinte-

Kállay Tibor pénzügyminiszter

a kötött gazdasági rendszer leépítéséről, az áruk emelkedéséről, a korona külföldi és belföldi vásárló ereje között levő különbség megszüntetéséről, az általános kereseti adó létesítéséről és a háborus vagyonok megadóztatásáról

Kállay Tibor pénzügyminiszter a tisztviselők fizetésemelése és a forgalmi adó felemelése alkalmából a következő rendkívül érdekes és egész pénzügyi politikáját vázoló nyilatkozatot tette:

— Ennek a törvényjavaslatnak célja nemcsak a társadalmi igazságtalanságok kiküszöbölése, hanem egyszersmind előrehaladás abban a programban, hogy *áttérjünk a normális, békés gazdálkodás és berendezkedés rendszerére, hogy berendezkedjünk ezekre a változott állapotokra, amelyek előállottak koronánknak a háboru, a forradalmak és az azután bekövetkezett események folytán történt nagymérvű leszállása és elértéktelenedése következtében.* Ehhez szükséges, hogy azok a társadalmi osztályok és rétegek, amelyek a valuta romlása folytán szenvednek és amelyek a valuta romlása folytán igen nehéz helyzetbe jutottak, újra *olyan anyagi helyzetbe kerüljenek munkájukért; szolgáltatásukért olyan elismerésben részesüljenek, hogy ha nem is egészen a békebeli nivón, — mert hiszen a háboru mindannyiunkat szegényebbé tett — de mindenesetre a jelenleginél magasabb nivón legyenek képesek életszükségleteiket kielégíteni.* Az adott helyzetre való berendezkedést, a társadalmi igazságtalanságok kiegyenlítését célozza tehát ez a törvényjavaslat és

egyben lehetővé teszi azoknak a falaknak, azoknak a védelmeknek a leépítését, amelyeket az egész kötött gazdálkodás rendszere jelent.

— Akkor, amikor koronánk elértéktelenedett és 104 centimesről immár 1-en alul szállt alá, szükség volt bizonyos megkötésekre, armaximálisokra, kiviteli és beviteli tilalmakra és hasonló intézkedésekre. Ez egy védőfal, amelyel körülvettük gazdasági és társadalmi életünket azért, hogy *koronánk belső vásárló képességét magasabban tudjuk alakítani, mint aminő ennek a koronának külső vásárló ereje.* Ezt a falat azonban fokozatosan le kell építeni. Eppen azok miatt a hiányok és bajok miatt, amelyeket a kötött gazdálkodás rendszere

sege előtt. Sajnos, a drágasági hullámot mi már nemcsak bejósolni tudjuk, de itt érezzük a saját bőrünkön. Kissé persze nyakatekert az a megokolás, amely miatt ennek a drágasági hullámnak el kellett jönnie. Nem akarunk perbe szállani a miniszter urral, annál is inkább kevésbé, mert egyébként sem lenne ennek a perbeszállásnak gyakorlati haszna. De nem tudjuk, hogy nem lehetett volna-e valamiképpen másképpen segíteni a tisztviselői karon, mint a forgalmi adó emelésével? Egészen tiszta a helyzet, mindent szabad ma bántani Magyarországon, csak az agrárius érdekeket nem. Jól van, ebből élünk, de ne feledjük el, hogy e nélkül nem élhetünk. A drágasági hullám pedig végeredményben mégis csak cirkulus viciózus, mert ha nem lehet a gazdán megvenni valamit a sóban, akkor egészen biztosan *csizmában* fogja azt megfizetni. Ha az agrárius nem fizet adót, akkor drágább a csizma. Egészen különös, hogy nálunk csak káromkodni tudnak a drágaság ellen, de senki sem gondol arra, hogy hol kell kezdeni az olesóságot?

jelent, nem tudjuk azonban előbb és nem tudjuk nagyobb mértékben leépíteni ezeket a falakat, mint amilyen mércében felvértézzük a gyenge társadalmi elemeket arra, hogy megállhassák harcukat az étellel folytatott küzdelemben.

Tisztában kell tehát lennünk avval, hogy amikor a békés állapotokra, a normális helyzetre való berendezkedésről beszélünk és ezt tüzzük ki programunknak, akkor

az áraknak nem a leépítéséről, hanem az áruk emelkedéséről lesz szó.

Mert az áraknak arra a nivóra kell emelkedniük, amelyen az áruk külföldön is vannak. *Drágaságról ellenben csak akkor beszélhetünk, ha bent a belső fogyasztók nem bírnak azzal a vásárló erővel, mely szükséges, hogy az ő társadalmi pozíciójuk, az ő gazdasági helyzetük megfelelően annak a nivónak, amelyen ebben az országban az illető rétegeknek, az illető rétegeknek, az illető társadalmi köröknek a pozíciója szükségletkielégítés lehetősége tekintetben kell, hogy legyen.* Az árban mindég két tényező jut kifejezésre: az egyik az *árának*, a másik a *pénznek* az értékelése. Az áru árának az emelkedése, szóval az áruoldalon bekövetkező változások nem mehetnek a végtelenségig, csak addig, — a vámokról nem is beszélek — ameddig a nivó megfelel annak, ami a külföldön is ezen áruk értékelése tekintetében fennáll. Egészen más az, hogy ha a pénzoldalon következik be változás, mert a *pénzoldalon bekövetkező változás az, ami minket ebbe a nehéz helyzetbe hozott.* Ennek megszüntetésére törekszünk most. A pénzoldalon a pénzinflációval a papírpénz szaporításával újra *odajutnánk, ahonnan éppen az egész kormányzati program intézkedései által kimenekülni igyekszünk.* Tehát kettő között kellett választanom: az egyik az volt, hogy rontsam a pénz vásárló erejét és újabb papírpénz kibocsátásával igyekezzem fedezni azokat a kiadásokat, amelyek a tisztviselők helyzetének javítása érdekében szükségesek, a másik pedig az, hogy valamely megadóztat-

tással, az adott esetben egy forgalmi adóval, bizonyos mérvig emeljem az árakat, amely emelés azonban szükségképpen bekövetkezik annak a gazdasági programnak megvalósítása folytán, amely éppen a normális, a békés élet helyreállítására és arra irányul, hogy

végre megszűnjön a korona külföldi és belföldi vásárló ereje közötti különbség.

Ebben a helyzetben a forgalmi adó volt az, amely legalkalmasabbnak látszott a kérdés megoldására. Legalkalmasabbnak látszott azért, mert legáltalánosabb és azért, mert egy egyszerű, az adókules felemelésére irányuló intézkedéssel lehetett a kérdést megoldani.

— A jelenlegi nemzetgyűlés tárgyalásainak időtartama immár nem alkalmas arra, hogy szerves adójavaslatokat, nagy adóreformokat lehessen letárgyalni.

— Ezért kellett egy ilyen egyszerű intézkedéshez fordulni és tehát nem vihettem pl. az öröklési adónak dolgát sem a nemzetgyűlés elé, mert hiszen az kapcsolatos az egész gabonaellátásnak, a földbirtok megterheltségének kérdésével, szóval olyan nagykorú, széles és erős megvitatást igénylő kérdésekkel, amelyek rendezésére sem idő sem alkalom nem volt. Nem kapcsolhattam össze a III. és IV. osztályú kereseti adónak megreformálásával sem, épen az említett okból. Megjegyzem, hogy Hegedüs, hivatali elődöm — legalább az én emlékezetem szerint — annak idején nem ígérte meg a III. osztályú kereseti adónak teljes eltörlését. Emlékezetem szerint ő csak oly

irányu kijelentést tett, hogy a III. osztályú kereseti adót az ő tervezete szerint valószínűleg a községek háztartásának fogja átengedni.

— Megjegyzem, hogy én annak idején bejelentettem ezekre az adókra vonatkozólag azt — és ezt ezuttal is ismételhetem, hogy

a különféle osztályú kereseti adóknak megszüntetése képezi célokat oly módon, hogy ezek helyett egy általános kereseti adó létesíttessék úgy azonban, hogy ez az általános kereseti adó megrogzítottassék és ne fejlődő adókból állapítottassék meg.

— A IV. osztályú kereseti adónak eltörlésével egyidejűleg pedig mindenestre szükséges lesz a jövedelmi adónak kiterjesztése, illetve az ebben a tekintetben fennálló mentességeknek megszüntetése, ami azonban szintén nem történhetik ilyen egyszerűen, mint ahogy elmondtam, mert figyelembe kell venni a megterhelhetőség különböző mérvét, amelyet egy ilyen adó eltörlése és egy másik adónak alkalmazása az egyes adóalanyokra nézve jelenthet.

— Ide sorozhatom még a háborus nyereségek megadóztatásáról szóló törvényt is, mert hiszen ez is olyan intézkedés és olyan törvényjavaslat, amely alaposabb megvitatást, szélesebbkörű tárgyalást igényel és azonkívül nem szabad elfelejteni, hogy ez az adó csak egyszerű lehet, már pedig jelenleg állandó kiadásoknak megállapításáról, ezzel szemben tehát állandó, folyó bevételeknek statuálásáról kell hogy szó legyen.

Fenyő Miksa a magyar-jugoszláv gazdasági közeledésről

„Beteg jelenség, amely mindkét országnak ártalmára van“ — Jugoszláv-magyar kereskedelmi kamara

Fenyő Miksa a Gyosz igazgatója a Bács-megyei Naplóban igen érdekes nyilatkozatot tett a magyar-jugoszláv gazdasági közeledésről. Ennek a nyilatkozatnak, különös értéket ad az, hogy — amint Betgrádból jelentik — ott nemcsak szakkörökben, de hivatalos körökben is rendkívül kedvező hatást váltott ki. Fenyő Miksa nyilatkozata, amelyet a belgrádi lapok is átvettek, a következő:

— A magyar-jugoszláv gazdasági kapcsolatrol csak rezignációval lehet beszélni. Csupán arra mutatok rá, hogy a statisztikai hivatal most adta ki a múlt év első kilenc hónapjának külforgalmáról szóló statisztikai kimutatását és ha e kimutatásnak a Jugoszláviára vonatkozó adatait vizsgáljuk, akkor megdöbbentő jelenséggel állunk szemben. Két terület, melyek egymással évtizedeken keresztül a legélénkebb kereskedelmi forgalmat bonyolították le, amelyek igen jelentős mértékben esrelték ki mezőgazdasági és ipari terményeiket, most hogy a trianoni békeszerződés folytán Szerbiához egy jelentős darab terület csatoltott, amikor tehát logikusan a kölesönös forgalom megélénkülése lett volna várható, alig mutatnak fel valamelyes forgalmat. Elszomorító látvány, hogy a Budapest—belgrádi gyorsvonat, amelynek az utasok ezreit kellene naponta szállítani, akik gazdasági összeköttetés szálait szövik a két ország között, nyolc-tíz utassal indul és érkezik.

— Hogy csak néhány példát említek fel, a cukor rovatában Jugoszlávia nem szerepel. Gabonát, hüvelyeseket, állatokat Jugoszláviából nem hoztunk be, zsiradékokat nem importáltunk és nem vittünk ki. Valami nagyon kevés fabehozatalunk volt ugyan, de meg sem közelíti a romániai, pláne a csehországi fabehozatalt, ami pedig az iparcikkekkel illeti, vasban volt vagy ötven vagon, gépekben kétszáz vagon kivitelnünk, tehát olyan mennyiség, amely a mi termelésünk és Jugoszlávia fogyasztása mellett számba sem jöhet.

— Nem kell közgazdásznak lenni ahhoz, hogy megállapítsuk, hogy a kölesönös forgalomnak ez a megbénulása beteg jelenség és mindkét országnak ártalmára van. Nem kell politikusnak lenni ahhoz, hogy belássuk, hogy ezen valami módon változtatni kell. A portorosei konferencia határozatai nagyon alkalmasak arra, hogy a két ország közötti forgalmat egészségesebb alpra fektessék, azonban sajnos, eddig

mit sem hallottunk arról, hogy Jugoszlávia készülne a határozatok ratifikálására.

— Több ízben felmerült az egyedüli célra vezető lépés, a jugoszláv-magyar kereskedelmi kamara felállításának terve, de eddig még nem valósulhatott meg. Ennek nem az az oka, mintha a magyar közgazdaság nem ismerte volna fel ennek hivatását, fontos munkakörét és nagy jelentőségét, hanem egyszerűen azért, mert nem bíztak abban, hogy ilyen feszült, csaknem vonatkozás nélküli gazdasági viszonyok mellett üdvös munkát tudna végezni. Ahhoz, hogy ezt a kamarát komoly magyar gazdasági tényezők megalakítsák, elsősorban az kell, hogy a jugoszláv gazdasági és politikai körök valamilyen formában előre biztosítsanak bennünket arról, hogy ezt az alakulatot szimpátiával fogadják és annak munkájában jugoszláv közgazdasági élet fellendülése érdekében is tevékeny részt akarnak venni. Ha ez a biztosítás kompetens tényezők részéről megjön, akkor nagyon hamar meg lehet csinálni azt a kamarát, amelynek közgazdasági missziója fontosabb és nagyobb koncepciójú lenne, mint minden eddigi hasonló munkaprogrammal létesített alakulat. Ez a kamara aztán a jugoszláv és magyar közgazdaság vezető férfainak segítségével előkészíthetné azt a külkereskedelmi szerződést, amely a jugoszláv-magyar forgalmat arra az alapra helyezné, a mely a két ország szomszédságából, gazdasági egymásrautaltságából szükségszerűen következik. Én azt hiszem, hogy a jugoszláv illetékes körök is belátják ennek az alakulatnak nagy szükségét és rövidesen mozgalmat indítanak arra vonatkozólag, hogy a jugoszláv-magyar kamara kiépüljön és elősegítse mindkét állam gazdasági és kereskedelmi fejlődését.

RÓNA ERNŐ
BANKÜZLETE
V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.
TELEFONSZÁM 125.

Földbirtokpolitika Jugoszláviában és Cseh-Szlovákiában

Szerb gyarmatosítási tervet — Nemzeti-ségi szempontok a csehéknél

A „Börse“ című belgrádi lap legutóbbi számában foglalkozik a Délszerbiában megkezdett gyarmatosítási kísérletekkel s e tárgyban a következőket közli:

A gyarmatosítási telepnek van sok természetes előnye, mert termékeny terület, jó talaja, van és megfelelő kezelés mellett gazdag eredményt ígér. Ez a határterület Ószerbiában eddig mindig tusák és hareok színhelye volt s így e határmenti vidék lakossága erősen megfogyott. A mai törekvések főképpen arra irányulnak, hogy megszüntessék a régi gazdasági rendszert s a pasák és bégek nagybirtokai helyett kis gazdaságokat létesítsenek. A terv szerint 50—10 h. földet kapna minden letelepülő, a hozzátartozó gazdasági épületekkel és lakással együtt, tehát olyan területet, aminőt tényleg megművelni képes. Azok, akik már mezőgazdasági munkával foglalkoztak, előnyben részesülnek. Remélik, hogy ily módon háborus károsultaknak, visszavándorlóknak, vagy pedig a Karst-vidéki, montenegrói, dalmáciai terméketlen vidékek munkaszerető lakóinak biztos megélhetést nyújtanak. Természetes, hogy eleinte befektetésekre van szükség: az állam segítségével mezőgazdasági felszerelések beszerzésére. Németország mellett ezek szállítása tekintetében első sorban Ausztria jöhetne számításba. Egy állami földhitelbank létesítésével remélik a szükséges tőkét megszerezni s annak megfelelő elosztását elérni. Külföldön e terveket nagy figyelemmel kísérik, mert azoknak nagyarányu kivitele esetén külföldi szállításcsokra van kilátás.

Cseh-Szlovákia kinevezés útján létrejött parlamentjének első dolga volt megalkotni a földreformtörvényt, mely 1919 április 16-án látott napvilágot. A különböző mezőgazdasági érdekvélemények véleményeinek meghallgatása nélkül, sőt sok vonatkozásban ezeknek tiltakozása ellenére jött létre ez a törvény. Rendelkezései az állam területén lévő nagybirtokokat elkobozottak, illetve lefoglaltak jelentik ki, továbbá egy, a földbirtokreformmal kapcsolatos hivatal felállítására írt intézkednek. Az a határ, ahol a nagybirtok fogalma kezdődik, elvileg 150 hektár mezőgazdasági művelés alatt álló föld, vagy pedig általában véve 250 hektárnyi földbirtok. A gyakorlatban azonban ugye le, mint felfelé lehetnek eltérések. A lefoglaltak kijelentett földbirtokkomplexumból a tulajdonos részére maximálisan 500 hektárnyi terület utalható ki.

A lefoglaltak nyilvánított, de további intézkedésig a régi tulajdonos kezelésében megmaradt birtokon a feltétlenül szükséges karbantartáson felül az illető köteles ugynevezett hasznos beruházásokat is eszközölni. Az állam, ha a tulajdonos gazdálkodásával nincsen megelégedve, saját kezelésébe is átveheti a birtokot. A cseh földbirtokosok azonban egészen mentesek, nem ugyan elvileg, hanem gyakorlatilag, minden zaklatástól, csak a más nemzetiségű földesurak (magyarok, németek) feje felett lebeg állandóan a Damokles-kard. Az 1920. évi január 30-áról keltezett törvény szerint a lefoglalt földbirtokra igényjogosultságuk van: először is egyes személyeknek és pedig kisbirtokosoknak, elsősorban azonban legionáriusoknak, továbbá olyan egyesületeknek, amelyeknek tagjai földművelők s a nekik kiutalandó földterületet mezőgazdasági művelésre, avagy olyan berendezések létesítésére akarják felhasználni, amelyek a gazdálkodás hatályosságát fokozzák. Ugyanez áll ipari telepekre és halastavakra is. Az ugynevezett „földbirtokcsere“ intézménye némely esetben az elkobzást szenvedő földbirtokost más vidéken elégti ki természetben. Ez az intézkedés akkor aktuális, amidőn egy adott helyen nagy a földínség, de nincsen a törvény értelmében felosztható földbirtok. Az örökáron való megváltáson kívül a törvény a kéanszerbérletekről is intézkedik. A birtokreform ezen részének lebonyolításának módzatairól az 1920 március 11-ről keltezett törvény intézkedik. Az új tulajdonosok ezek szerint kaphatnak hifelt a birtok megszerzésére, továbbá a gazdálkodási processzus megindítására. Ezt meghatározott pénzintézetek nyújtják a földbirtokrendező hivatal által jóváhagyott feltételek mellett, melyek szerint a hitelnek mindig hosszlejáratunak, a hitelező részéről fel nem mondhatónak kell lennie s a megállapított kamatláb sem emelhető. Az állam 200 millió korona erejéig szavatosságot vállal az adóskért. Ami a gyakorlati átvételi eljárásról illeti, ugye azt a földbirtokrendező hivatal legalább hat hónappal megelőzőleg eszközölt felmondása előzi meg.

A birtok elvétele vagy ellenszolgáltatás mellett, vagy pedig anélkül történik. Utóbbi kategóriába tartoznak azoknak a birtokai, akik a háború alatt a cseh-szlovák nemzetiséggel szemben ellenséges magatartást tanúsítottak, továbbá a volt uralkodóház tagjainak birtokai. A megváltási ár tekintetében az 1913–1915. évi földárak irányadók, de a megtérítendő összeg a

birtok nagyságával fordított arányban áll és pedig aképpen, hogy minél nagyobb a birtok, aránylag annál kevesebb összeget kap a tulajdonos az említett évekbeni földárnál. Így a megváltási összeg 50.000 hektárnál az 1913–1915. évi földáraknak csak 60%-át teszi ki. Az a tulajdonos az esedékes váltságdíj után 30%-nyi késedelmi kamatot kap.

Az entente jóvátételi követeléseit nem lehet teljesíteni

A kormány feltárja az ellenünk tervezett újabb igazságtalanságokat

Ahány pénzügyminisztere volt Magyarországnak a kommunizmus bukása óta, egyhangulag attól tették függővé gazdasági felépülésünket, hogy az entente milyen arányú jóvátételt fog követelni. Természetesen minden pénzügyminiszter hangzott, hogy minden a jóvátételre vonatkozó követelés illuzórium egy olyan tönkrement országban, mint a miénk. Tény azonban az, hogy az entente nemcsak el nem állott követeléseitől, de ma már tudomása van a kormánynak arról is, hogy ezek a követelések igen súlyosak. Hosszu hetek óta a magyar gazdasági életnek nincsen fontosabb, komolyabb és fájdalmasabb problémája, mint ez. Látja és tudja mindenki, hogy ha az entente oldalán nem kerekedik felül a jobb belátás, akkor a helyzet igen válságos lehet és minden jóreményeségünket veszedelem fenyegeti. A jóvátételt ugyanis nem pénzben hanem természetben követelik tőlünk. Állatállományunkat akarják megtizedelni.

Amióta a jóvátételi bizottság megérkezett, fantasztikus hírek terjedtek el, amelyeknek azonban mindezekig nem láttuk komoly cáfolatát, sem azt nem tartotta szükségesnek a kormány, hogy a követelések mértékéről tájékoztassa volna a közvéleményt. Ilyenformán olyan hírek jelentek meg, amelyek egyenesen a rémhírek kategóriájába tartoznak. Eszerint az entente harminc éven át évenként 18.000 darab szarvasmarha, 25.000 darab ló és 28.000 darab juh kiszolgáltatását kívánja. Ezzel a hiradással szemben hivatalos helyről mindössze azt az információt kaptuk, hogy az illetékes tényezők az állatokban szolgáltatandó kárpótlás ügyében addig nem óhajtanak a nyilvánosság elé lépni, amíg a megindított tárgyalásokat be nem fejezik.

Érdeklődöttünk mezőgazdasági helyzetünket kiválóan ismerő helyeken is, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az entente mezőgazdaságunkat tényleg halálosan meg akarja sebezni. Állatkivitelünk már a békeben is legnagyobb tétel volt kiviteli mérlegünkben és egymagában annyit jelentett, mint

többi kivitelünk együttevén. Az állattenyésztés azonban Csonka-Magyarországon is egy kis lendületet vett és így megvolt minden reménységünk, hogy éppen az állattenyésztés sikerei révén, nagy jelentőségű valutajavitó, sőt valósággal létfenntartó eszközöz jutunk. Ha most — mondják a mezőgazdasági érdekeltségében — a kegyetlen béke ettől is megfosztana bennünket, egyszerre elválna a lehetőségét gazdasági újjászületésünknek. Különösen tiltakozik a gazdaközönség a jóvátétel olyan nagymértékű megállapítása ellen, amely állattenyésztésünket évtizedekre dézsmafizető jobbágy-ságba süllyesztené és gazdasági helyzetünk javulásának is útját állja, mert az entente éppen annak a mennyiségnek az átadását követeli, ami esetleg feleslegképpen kivitelre juthatott volna.

A kormány megbízásából, hogy az entente követelésével szemben ellenérveinket felsorakoztathassuk, Miklós Ödön ny. államtitkár, az OMGE egyik alelnöke, két ízben is járt már Párisban, ahol tárgyalásokat folytatott. Értesülésünk szerint Miklós Ödön legutóbbi tárgyalásai sem hozták meg a várt sikert. Erre vonatkozólag kiválóan értesült helyről a következő információt kaptuk:

— Sajnos, Miklós Ödön ny. államtitkár párisi tárgyalásai sem jártak eredménnyel és így alighanem be fog következni a kormánynak ahhoz a végső eszközöz való folyamodása, hogy országvilág előtt fel fogja tárni az újabb igazságtalanságot, amelyet velünk szemben el akarnak követni. Azt hiszem, a közel jövőben a sajtónak bő alkalma fog nyílani, ezzel a kérdéssel foglalkozni. A megcsonkított országot megfosztották erdőitől, bányáitól, ipartelepei javarésztől. Megélhetésének, talpraállításának és boldogulásának ugyszólván egyedüli alapja a mezőgazdaság és ennek keretében elsősorban az állattenyésztés. Ha most a nemzeti vagyonnak és jövedelemnek ezt az utolsó forrását is igénybeveszik, ez az ország tudatos gazdasági tönkretételét és megfojtását jelenti.

Pénzintézeteink és a közérdek

Írta: ZAKARIÁS JÁNOS dr. ügyvéd, volt országgyűlési képviselő

Még 1919 őszén egy közgyűlésen — amelyen a teendőkről tanácskoztunk — Sebess Dénes államtitkár vetette fel azt a gondolatot, hogy a mi munkánknak is differenciálnia kell és helyes munkamegosztással tagozódva, külön-külön politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális stb. munkakörben kell kifejtőnk működésünket.

Akkor még nem ismertük a békeszerződés feltételeit s azt hittük, hogy nemzetközi, fölvilágosító munkával és agitációval lehet rajtunk diadalmaskodó entente hatalmakat ügyünk igazságáról meggyőzni, s kedvezőbb békeszerződést elérni. Ehhez a nemzetközi propagandához, mint a háborúhoz, három dologra volt szükség és pedig pénzre, pénzre és ismét pénzre.

Megindult a gyűjtési akció és ez akcióban óhajtottam kivenni részemem akkor, amikor a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Általános Hitelbank mult évi közgyűlésein felszólalva, indítványoztam, hogy a tiszta jövedelemnek az eddiginél nagyobb részét fordítsák közcélokra.

Kutató szemek

Azóta ismerjük, sőt már törvénybe is iktattuk, az ezeréves Magyarországot kétharmad részétől megfosztó, igazságtalan és kegyetlen békeszerződést. Szomorú tudatára ébredtünk annak, hogy az elszigetelten álló Csonka-Magyarország nem remélhet kiméletet ellenfeleitől, nem számíthat senki másra csak önmagára. Ennek tudata azonban ne csüggesztőleg, hanem inkább serkentőleg hasson s lelkeinkre.

Ebben a munkában nagy hivatás vár az óriási gazdasági erőt egybefoglaló, képviselő magyar pénzintézetekre és az ezekkel szoros kapcsolatban levő iparvállalatokra. Egy szó-

val a magyar kereskedelem és ipar tényezőire. Legyünk tisztában azzal, hogy a jóvátételi bizottság és az ententenak nálunk megforduló minden szakembere éles bíráló szemmel, nem akarom mondani, hogy elfogult rosszakarattal, kíséri figyelemmel gazdasági életünk minden megnyilvánulását. Látni fogja pénzintézeteink és iparvállalataink mérlegeit, olvasni gazdasági és pénzügyi lapjaink közléseit. Ezt fogja tenni, mert ez a békeszerződés szerint nemcsak joga, de kötelessége is.

Ezekből pedig azt fogja kiolvasni, hogy a kommunizmus viszonylag kevés kárt okozott, a románok rablásainak alig akad jelentős nyomára és a megcsonkított Magyarországon is bankok, pénzintézetek és iparvállalatok fényes eredménnyel zárják már az üzletüket, s a szaklapok gazdasági életünk vezetőinek nyilatkozat alapján jó üzleti eredményekkel, várható nagyobb osztalékokkal kecsegtetik az üzleti világot.

Kérdem: okos és helyes dolog-e, szabad-e ily módon fegyvert adni önmagunk ellen ellenfeleink, ellenségeink kezébe? és várhatjuk-e, hogy panaszainkat méltányolják és figyelembe vegyék, ha mi magunk lerontjuk azoknak realitását?

A tőke népszerűsítése

Tagadhatatlan, hogy a nagytőke népszerűtlen Magyarországon, s a létező társadalmi, sőt felekezeti ellentéteknek egyik oka az, hogy míg a nagytőke egyik oldalon könnyű nyereséget és jó megélhetést biztosít, addig a művelt középosztály, a köz- és magánalkalmazottnak a menekültekkel megszaporodott rétegei és a kisemberek tömegei a nagy drágaság miatt a legnélkülözhetetlenebb életszükségleti cikkek megszerzésére is képtelenek.

Nem feladatomban most kutatni azt, hogy a vi-

lágkonjunkturák mellett speciálisan Magyarországon a termelő gazdátársadalom, az iparos vagy a kereskedő oka-e a közszükségleti cikkek áremelkedésének. De tényként leszögezhetem, mert szaklapok állapítják meg, hogy pénzintézeteinknek a háborúban a végtelékig kiterjesztett áruüzlete most sem szünetel és a legtöbb ilyen üzletben része van a banktőkének is, mert a bankok csak haszonrészesedés fejében bocsátották a kereskedelem részére a szükséges nagyarányú hiteleket.

Tény, hogy bankjainknak visszszámítolási üzlete az elmúlt évben minimális volt, az elszakadt területek és a Balkánnal eddig lefolytatott üzleti összeköttetés teljesen kikapcsolódott és az emelkedő jelzőlogüzet és az érték-papír és valuta üzlet mellett a közszükségleti cikkek termelése és forgalomba hozatala körül üzletekben való részesedés képezte a legfőbb üzletágukat.

Már most kérdem milyen érzéseket vált ki a rongyos, éhez és fázó néprétegekben az ilyen nyereségeket feltűntető mérlegek olvasása, s nem-e teszi az ezek nyomában felébredő elkeseredés a tömegek lelkét fogékonyvá a társadalmi egyensúly felforgatására törekvők izgatásának?

Annál kevésbé lehet pénzintézeteinknek nagy nyereségekkel, kedvezőbb üzleti eredménnyel hívalkodniok és magas osztalékokkal dobálózniok, mert a kedvező üzleti eredményt legtöbb pénzintézetünk nem egészséges, reális ügyletekkel érte el, hanem a gazdasági élet betegségeiből, az értékpapírok, valuták és devizák nagy árfolyamhullámzásából, s részben közszükségleti cikkekben elért tulzott nyereségekből, részint közvetlenül, részint közvetve az iparvállalatok stb. ilyen üzleteiben való oktrojszerűen szerzett haszonrészesedésből.

Nagyobb osztalékok adásától vissza kell hogy tartsa és minél nagyobb tartalékolásokra indítsa intézeteinket nemcsak a várható adók, stb. nagysága is, de egyes pénzintézeteinket külföldi tartozásainknak nagy terhe, s az a bizonytalanság, amely a megszállt területeken lévő vállalataik még nem tisztázott helyzete, külföldieké vált betevőinknek idegen valutában érvényesített követeléseit stb. stb. folytán előállott.

Ha tehát valutánk javítása érdekében nem is tehetünk kifogást az ellen, hogy exportra dolgozó vállalataink a külföldön eladásra kerülő cikkekben minél nagyobb nyereségre igyekeznek szert tenni, arra mindenesetre kérvünk kell őket, hogy a belföldi piacon elégedjenek meg olyan nyereséggel, amely kiadásaiik fedezése után saját tőkéjük normális kamatozását biztosítja.

Amíg itt a jóvátételi bizottság be nem fejezte működését, amíg Magyarország csonka, amíg a fix fizetésű alkalmazottak és a kis emberek milliói rongyosak, fáznak és éheznek, addig igazán nem volna szabad pénzintézeteinknek és iparvállalatainknak nagy nyereséget kisajtolni ennek a csonka országnak nyomorgó népéből.

Sőt ellenkezőleg! Minden igyekezetünket arra kellene fordítaniok, hogy azáltal, hogy itt olesóbbá teszik az életet, vonzóvá tegyék, kívánatosá varázsolják a Magyarországhoz való tartozást, az elszakadt területek lakosai részére.

Az volna kívánatos, hogy reális és szolid, rendes kereskedői haszonnal megelégedő üzletvitelükkel, példaadó hatással legyenek a többi kereskedőkre és iparosokra is, ezeket is emberiebb szolidabb üzleti elvek követésére kényszerítsék, s ezáltal a kereskedői és ipari foglalkozást is tiszteltebbé és becsültebbé tegyék.

Az egész társadalom, minden magyar ember szolidaritásának érzését kellene felébreszteni, megértő és humánus üzleti eljárással, hogy a fogyasztó és a vásárló közönség ne az őt kiuzsorázni akaró, nagy haszonra, leső kalmárt, hanem embertársát és honfitársát lássa az eladóknak, aki megértő lélekkel látja a vásárlóban a kétség és nyomor közt vergődő magyart.

Ha ez a fenköltebb, nemesebb felfogás hatja át kereskedelmi életünket, ha szíve lesz a tőkének, akkor meggyőződésem szerint a társadalmi és felekezeti ellentétek le fognak szűrbődni és semmiféle izgatás, még a felekezeti izgatás sem találhat fogékony talajra,

HIREK

Az önálló vámtarifa kérdése. A városházán nemrégiben interpellált a vámtarifa kérdésében *Balkányi Kálmán* f. biz. tag, az OMKE igazgatója. Ennek az interpellációnak értelmében a főváros tanácsa sürgős előterjesztést nyújtott be a kereskedelmi miniszterhez. Az előterjesztés, amely *Purébl Győző* tanácsnok munkája, így hangzik:

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlését, illetve a főváros közönségét, közelről érdeklí országunk és a külföld közgazdaságának, iparának és kereskedelmének ügye és mindaz, ami akár közvetve, akár közvetlenül ezeknek előmozdítását célozza és ezeknek folyását mindenkor éber figyelemmel kíséri. Ezidőszerint nagy jelentőségű, egyébként is aktuális az önálló vámtarifa előkészítésének, tárgyalásának, feldolgozásának és a nyilvánosság elé jutásának az ügye, valamint a trianoni békeben hat hónappal biztosított, de a folyó hó 27-től fogva lejárt szerződéses kedvezmény megszűnésének és az ezzel kapcsolatosan esetlegesen túlmagasan megállapított vámfelpezneknek az ügye. Sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy a főváros közönsége, helyesebben a főváros tanácsa, úgy a kereskedelemügyi minisztérium által tartott önálló vámtarifára vonatkozó tárgyalásokra, illetve inkább, amelyekre egyébként egyéb érdekeltségek meghívattak, valamint egyéb tárgyalásokra meghívást nem nyert és így nem volt alkalma a tárgyalásokon részt venni és ezeken közvetlen tudomást szerezni és bepillantást nyerve a vámpolitikai, illetve vámtarifális kérdésekbe és csak személyes utánjárások útján sikerült egynémely adatot megszerezni. Megemlítjük, hogy a főváros törvényhatósági bizottságának f. évi január hó 25-én tartott közgyűlésén dr. *Balkányi Kálmán* törvényhatósági bizottsági tag ur mindezeket szövegátette, (erre vonatkozó beszéd és válasz a mellékelt *Fővárosi Közlöny*-ben megtalálható) és azt az interpellációt intézte a Polgármester Urhoz, hogy mit hajlandó ebben az ügyben cselekedni. Tehát nemcsak a főváros tanácsának erre vonatkozó előmunkálataiból kifolyólag, hanem ezen interpellációnak végrhajtásaképpen, — hogy az önálló vámtarifa ügyét áttanulmányozhassuk, megfelelő javaslattal a székesfőváros törvényhatósági bizottsága közgyűlése elé terjeszthessük, hogy innen azután felterjesztés alakjában az esetleges kívánságok és óhajok Nagyméltóságod elé kerülhessenek, — kérjük Nagyméltóságodat, a székesfőváros törvényhatósága közgyűlésének a megbízásából, méltóztassék az önálló vámtarifa elaborátumát, helyesebben a tervezetet az összes számszerű adatok kíséretében kellő időben a főváros közönségének javaslattétel és véleményadás céljából megküldeni. A trianoni békekötés hat hónapi időtartamra biztosította a vámegvezményekre vonatkozó, a külfölddel kötött szerződéses megállapodásokat. Ezen határidő folyó évi január hó 26-ával lejár, és ezen határidőtől kezdve az ugynevezett szerződéses kedvezmények megszűnnek, azonban tudomásunk szerint az ennek keretében megállapított vámfelpeznek továbbra is fennmaradnak. Nézetünk szerint ezen vámfelpeznek némely esetben épp a szerződéses állapothoz kifolyólag, — hogy a magyar királyi kormánynak esetlegesen fegyver legyen a kezében a külfölddel szemben, — túlmagasan lettek megállapítva és talán nem minden esetben célozzák szükségképpen a hazai ipar védelmét a kellő mértékben, vagy legalább is túlerősen védik. Figyelemmel kell azonban lennünk a kereskedelemre is és ebből kifolyólag közvetlen a fogyasztók közönségére, amelyekre ezen túlmagasan megállapított vámfelpeznek károsodást jelentenek, amennyiben az áruknak magas árát vonják maguk után. Szükség szerű tehát nézetünk szerint, hogy ezen vámfelpeznek addig is, míg az önálló vámtarifa életbelép, revízió tárgyává tétessenek, az érdekeltségek meghallgatásával és bevonásával és amennyiben egyes vámfelpezendijektől túlmagasan beállítás beigazolást nyerne, úgy azok alacsonyabb kategóriába volnának beállítandók. Ezek alapján kérjük Nagyméltóságodat ugyancsak a székesfőváros törvényhatósága közgyűlésének megbízásából, méltóztassék ezen revíziót a lehető legsürgősebben eszközölni, hogy ebből a szempontból a kereskedelem és a fogyasztók közönség érdekei megvédessenek. Tudomásunk van arról, hogy a portorosei konferencián teljes egyértelműséggel azt a kívánságot fejezték ki, — bár feltételeken a többi államok hozzájárulásától függővé téve, hogy f. évi június havától kezdve a behozatali tilalmak automatice megszűnnek és ezért sürgős az autonóm vámtarifa mielőbbi életbeléptetése. Addig is azonban, míg ily irányban intézkedések történhetnének, kérjük Nagyméltóságodat a fentemlített megbízásból kifolyólag a kereskedelem és iparban elhangzott panaszok alapján méltóztassék az egyes cikkekre vonatkozó behozatali tilalmak szintén revízió tárgyává tenni és amennyiben egyes esetekben ilyen, teljesen nem indokolt behozatali tilalmak fennállának, azokat megszüntetni méltóztassék, hogy ezzel is előmozdíthassuk a vajudó és pangó iparunkat és kereskedelmünket.

Tizenegymilliárdos készpénznélküli forgalom. A múlt év június havában megjelent kormányrendelet a *Pénzügyi Központnak* felhatalmazást adott arra, hogy a kötelekbe tartozó intézeteket a postai gyűjtőforgalom szolgálatába állítsa. A Pénzügyi Központ ilyformán eddig 62 pénzügyintézetet jelölt ki és ezek az intézetek a postapénzek átvételével és átutalásával több mint tizenegymilliárdos készpénznélküli forgalmat bonyolítottak le. A Pénzügyi Központ — mint annak idején megírtuk — most azzal a tervvel foglalkozik, hogy a gyűjtőforgalom hálózatát további 80 intézet beállításával kibővíti és a kereskedelemügyi minisztériumnak olyértelmű javaslatot tett, hogy az akció keretében bevonják a vasutakat is. Az erre vonatkozó tárgyalásokat a Pénzügyi Központ már befejezte. Az államvasutak igazgatósága a tervezetet elfogadta és afelett most a kereskedelemügyi minisztérium határoz. A gyűjtőforgalomba egyelőre természetesen csak azokat a vasútállomásokat kapcsolják be, amelyeknek székelyén pénzügyintézet is van, míg a kisebb állomásokat későbbi időpontban vonják be a gyűjtőforgalomba. Addig is, amíg a hálózatot teljesen ki nem építik, a befolyt összegeket a kisebb állomások a nagyobbakhoz fogják beszállítani és az összegeket a Pénzügyi Központ által kijelölt pénzügyintézetek a nagyobb állomásokról vennék át.

Soltész Adolf az ipartörvényről. A *Lipótvárosi Társaskör* meghívására *Soltész Adolf*, az *Országos Iparegyesület* igazgatója előadást tartott az új ipartörvényről. Sorra vette az ipartörvény paragrafusait, melyek homlokegyenest ellenkeznek az ipar és kereskedelem követelményeivel. Ezzel a törvénnyel a kurzus-kódexek számát szaporították. Soltész igazgató az ipartörvény tarthatatlansága mellett több példát hozott föl. Így a törvényben hosszabb gyakorlathoz kívánják kötni a csillár-, zongora-, vegytisztító-ipart, mérlegkészítést, sokszorosító ipart stb. De képzéshez kötik a közsörűipart is. Olyan iparágakat, amelyek eddig egy iparágat alkottak, most három ágra szakították. Így tettek a fényező-, festő- stb. iparágakkal. Ha már most — és ez teszi nevéssé a törvényt — egy falusi iparosnak cégtáblára lesz szüksége, akkor el kell majd mennie a legközelebbi városban levő cégtáblafestőhöz, mert ezt az iparágat csak engedéllyel lehet folytatni. A vidéki fogadósnak, akinek szállodájában eddig tiz szoba volt, engedélyt kell majd kérnie, ha szállodája fejlődik és még két szobára lesz szüksége. Sulyos sérelem a törvényjavaslathoz az a része, amelyben a minisztert fölhatalmazták, hogy a képzéshez és engedélyhez kötött iparok jegyzékét módosíthassa. Szinte nevéssé dolog az is, hogy a kisipar és gyárpar közötti határvonal meghúzásával az iparhatóságokat bízzák meg, holott eddig a fejlett tudomány sem tudta azt megállapítani, hogy hol végződik és hol kezdődik a gyárpar? Az ipartörvény beleavatkozik a kereskedelem dolgaiba. A 44. §-ban kimondják, hogy a kereskedő saját üzletében használatos dobozt nem készíthet. Hasonlóan sulyos sérelmet tartalmaz a 45. §. is. Ha a kereskedő rájön arra, hogy egy cikk kelendő és ennek árusítására nincs engedély, akkor erre az iparhatóságtól kell engedélyt kérnie. Képzhetik, hogy mi történik akkor, ha egy kelendő szociális cikkről van szó. Az ipartörvényben az egész kereskedelmet nyaktól alá helyezik és ez ellen minden kereskedőnek tiltakoznia kell.

— Jellemző — magyarázta a szerzett jogok ismertetésénél *Soltész igazgató* —, hogy a moziiparról a törvény nem tesz említést. Valószínű, hogy a szerzett jogok dolgában is úgy fognak eljárni, mint a mozikkal tették. Az egész ipart és kereskedelmet bürokratikus szekaturának teszik ki és nem hiszi, hogy az iparosság ezt a törvényt várta volna. Meg van győződve, hogy az iparosság hamarosan rá fog jönni arra, hogy be van csapva és tiltakozni fog. Ennek nyomai az országban már jelentkeznek. A megrázkódtatott magyar közgazdaságnak iparszabadság, rend és világosság és nem ilyen ipartörvény kell. Ez egy rossz kortestörvény, melynek nem fognak célt érni.

Nemzetközi tőzsde Pozsonyban. Nemzetközi börze alapítását tervezik a cseh-szlovák uralom alá került Pozsonyban. E tárgyban a cseh-szlovák kormány már több külföldi állammal tárgyalást is folytat. A nemzetközi börze értékpapírokkal, valutákkal és árukkal fog foglalkozni, főképpen gabonával, fával, vassal, textiláruval és déligyümölcsel. Nemcsak a kis entente, de a nyugoti államok is belevonattak az akcióba. Eddig Cseh-Szlovákia a pozsonyi börzére 25 millió cseh koronát, Jugoszlávia 15 millió dinárt és Románia 43 millió leit szavazott meg.

Lengyel-cseh-szlovák kereskedelmi társaságot alapítottak a napokban Varsóban a prágai *Bohémia Bank* egyik igazgatójának jelenlétében. A társulat székhelye Varsóban, fiókja pedig Prágában lesz. Az alaptőke 60 millió lengyel márka, melyhez a cseh-szlovák iparosok és exportőrök 20 millióval járulnak. A társaság főképpen a két állam közti árucserével és az *Oroszországba való exporttal fog foglalkozni.* Cseh-Szlovákiából gazdasági gépeket, üveget és kerámiai árut, lengyel részről ásványolajat és kendert akarnak exportálni.

Balesetbiztosítás a MÁV-on. A MÁV igazgatósága a vonalain utazó egyes utasok baleset elleni biztosításának megengedése iránt a kereskedelemügyi magyar kir. miniszter jóváhagyásával az „*Európai áru és podgyászbiztosító részvénytársaság*” budapesti céggel szerződést kötött. A *Vasuti és Közlekedési Közlöny* ismerteti ennek a szerződésnek a lényegét, amely szerint az Európai az alább közölt biztosítási díjak és hirdetésményileg közzétett általános biztosítási feltételek alapján elvállalja a MÁV vonalain utazó utasoknak kívánságára balesetek elleni biztosítását. A feltételek értelmében az Európai nemcsak az 1874. évi XVIII. t.-c.-ben előre látott összes esetekben vállalja a felelősséget, hanem azon tulmenőleg a vasut üzeménél harmadik személyek elháríthatatlan esekelménye által, valamint felsőbb erőhatalom (vis major) által előidézt balesetekért, sőt a vasut üzemén kívül is a biztosítottaknak a személypénztárról való eltávózása időpontjától az utasnak a menetjegy lejáratá után a vasuti pályaudvarból való kilépéséig bármely okból keletkezett balesetekért való kártérítést vállalja mindenkor, kivéve azon baleseteket, amidőn az a biztosított saját hibájából, háborus események, zendülés és tömeges erőszak folytán keletkeztek. Az Európai az általa kifizetett kárösszegek tekintetében visszereseti jogáról a MÁV-val szemben lemondván, a balesetet szenvedett utas vagy annak hátramaradottja a MÁV ellen 1874. évi XVIII. t.-c. alapján csakis a biztosító által kifizetett összeget meghaladó kárukat érvényesíthetik. A balesetbiztosításra a menetjegy hátlapjára ragasztandó biztosítási bélyegjegyek vagy kötvények szolgálnak. A biztosításért fizetendő:

50.000 kor. biztosításnál . . .	10 kor.
100.000 „ „ . . .	20 „
200.000 „ „ . . .	40 „
300.000 „ „ . . .	60 „
400.000 „ „ . . .	80 „
500.000 „ „ . . .	100 „

A menetjegyet kiszolgáltató pénztáros a biztosítási összegnek megfelelő értékű bélyegjegyet tartozik a menetjegyre felragasztani. A társaságnak kötvénnyel való biztosítása által vállalt kötelezettségeit a kötvény részletesen tünteti fel. A biztosítás díja a 60 napra utazásokra és tartózkodásokra érvényes kötvényekkel való biztosítással minden 50.000 korona biztosítási összeg után 75 korona. Az egy utas által köthető biztosítási összeg az 500.000 koronát meg nem haladhatja. A fentiekben ismertetett balesetbiztosítás folyó évi február hó 15-én lépett életbe.

Zakariás János röpirata. Dr. Zakariás János volt képviselő tollából egy kis füzet jelent meg. A kis füzet tartalmazza szerzőnek a „Budapesti Ügyvédi Körben” és a „Lipótvárosi Kaszinóban” tartott felolvasását és azt az indítványát, amelyet számos pénzügyintézethez nyújtott be abból a célból, hogy az intézetek alapszabályait akként módosítsák, hogy tiszta jövedelmüknek 5–10%-át közérdekű és jótékony célokra adományozzák és pedig olyképp, hogy minden intézet önmaga létesítsen és tartson fenn valamely nagyszabású közérdekű és jótékony célokot szolgáló intézményt. Szerző altruisztikus célok követésére kívánja rábírní pénzügyintézeteinket és vállalatunkat, hogy ezáltal a nagytöke elleni ellenszenvet csökkentse, a társadalmi ellentéteket mérsékelje és a társadalmi békét előmozdítsa. Zárószavában közli a szerző a pénzemberek elutasító magatartásának indoklását is. A munka szerző kiadásában jelent meg. Ára 25 korona. Kapható a könyvkereskedésekben és tőzsdékben is.

A Kartonnymó Ipar R.-T. igazgatósága e hónap 27-én tartandó közgyűlésének javasolni fogja, hogy az 1920/21. üzletévre 60 K (50%) osztalék fizetessék, továbbá, hogy az alaptőke 7.5 millió koronáról 15 millió koronára fölemeltesék olyképpen, hogy az új részvények teljes részükben az eddigi részvényeseknek ajánltassanak föl.

A Budapesti Iparbank Részvénytársaság január 27-iki rendkívüli közgyűlésén elhatározta az alaptőke felemelését tíz millió koronáról 20.4 millió koronára. Egyelőre 31.176 darab részvényt engednek át a régi részvényeseknek 2:1 arányban 250 koronás árfolyamon. Elővételi joggyakorlás február 20-ig.

A békéscsabai Takarékpénztár Egyesület (alapítatott 1872-ben) most teszi közzé 1921. évi jelentését és negyvenkilencedik évi zárszámadását. Az igazgatóság jelentéséből vesszük a következő érdekes sorokat: „A már ismert sajnálatos valutáris és egyéb körülményeknél fogva úgy gazdálkodok, mint iparos és kereskedő köreinknek ismét jóval erősebb mértékben kellett hitelünket igénybe vennünk. Szívesen elégtétlen ki ezáltal is, immár igen tekintélyesen mondható hitelkereső közönségünk jogos igényeit, kihelyezéseink a tavalyi 61.874.335 K 66 fillérről 126.805.087 K 86 fillérré emelkedtek. Értékpapírtárcánkat sok évtizedes gyakorlatunkhoz híven állítottuk be mérlegünkbe, 1.715.371 K 50 fillér leírást eszközölvén hadikölcsönökből és egyéb értékeinkből is, az üzleteredmény számla terhére.” Az intézet betétjei a tavalyi 27 millió koronával szemben több mint 50 millió koronára, pénztári forgalma a tavalyi kb. kétmilliárdal szemben hatodfélmilliárdra emelkedtek. Az elmúlt üzletév 2.883.965 K 86 fillér jövedelemmel zárult. Az egyesület, amelynek élén *Varságh Béla* elnökgazdátó és *Roth József* vezérigazgató állanak, tőkét 32 millió koronát tesznek ki.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.